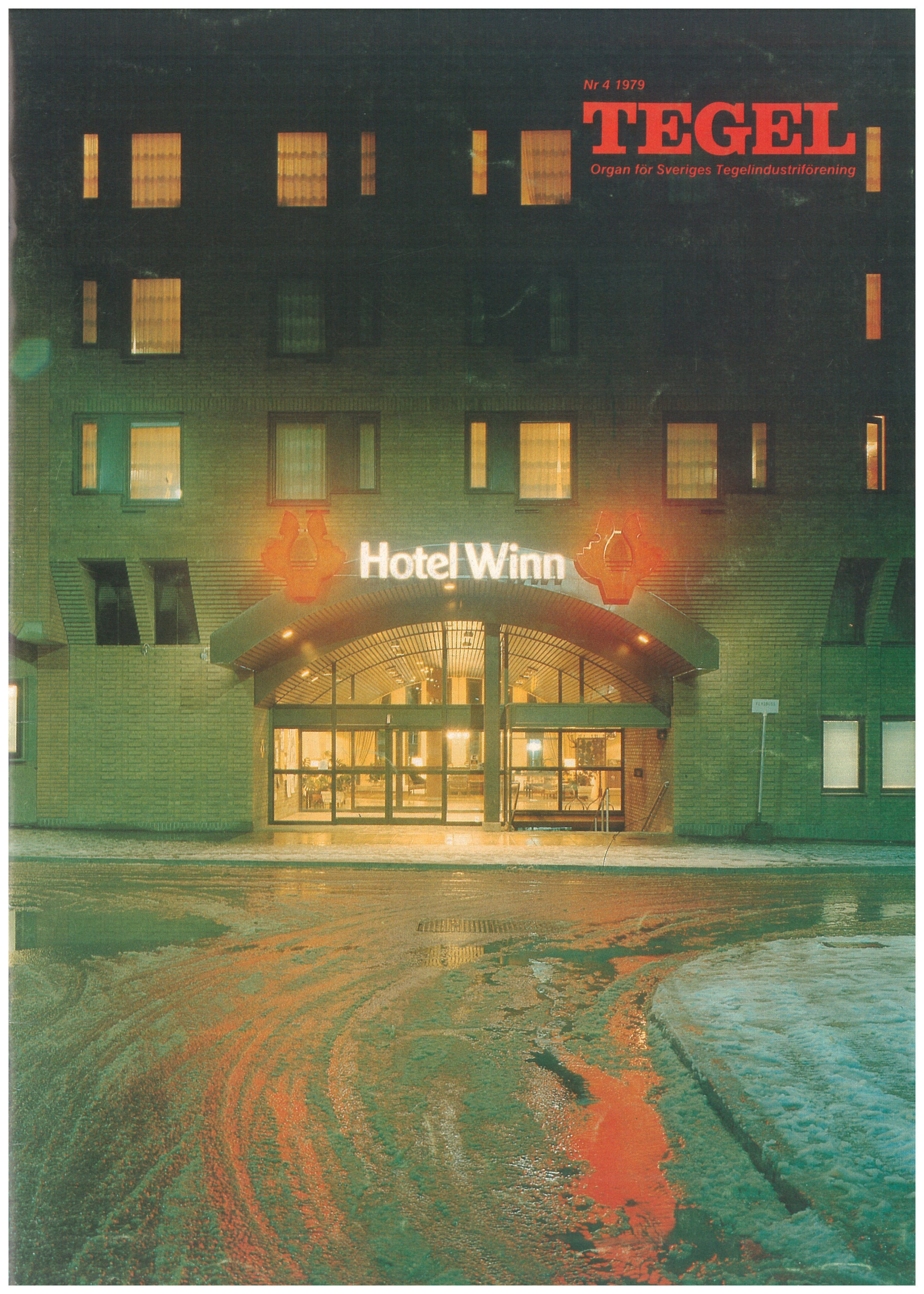

Nr 4 1979

TEGEL

Organ för Sveriges Tegelindustriförening

Hotel Winn

MASKINER OCH ANLÄGGNINGAR FÖR DEN GROVKERAMISKA INDUSTRIN.

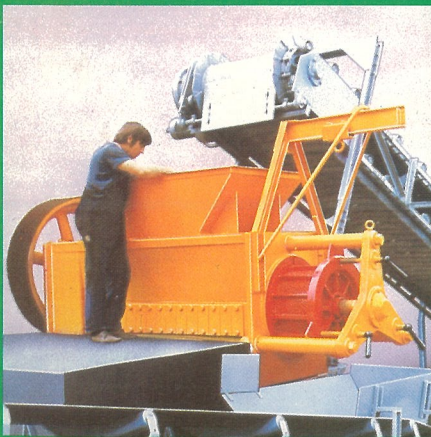
Kollergång

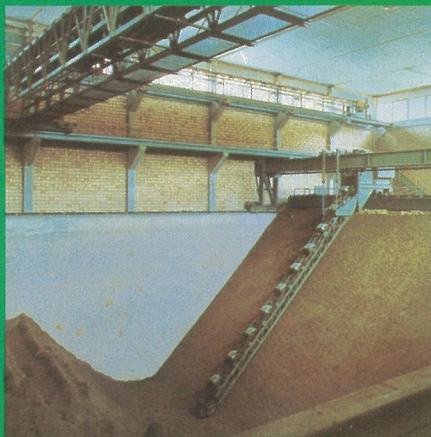
Finvalsverk

Filterkrossblandare

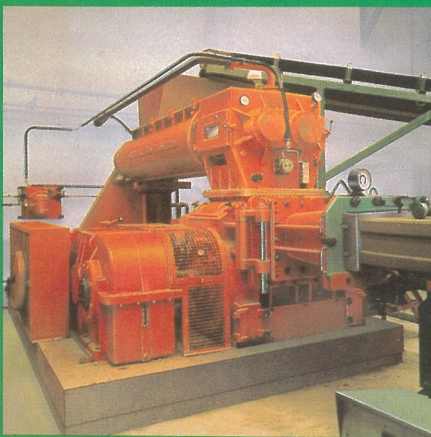
"TONSTAR"

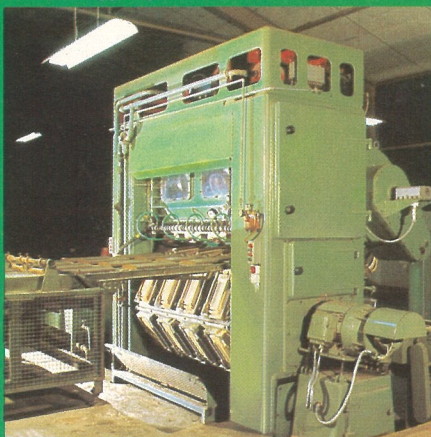
Sumpanläggning

Filterrundmatare

EUROPRESS

Taktegelpress

Stengods-rörpress

RIETERWERKE – sedan mer än 100 år tillverkare av maskiner och anläggningar för den grovkeramiska industrin.

Bearbetnings- och formgivningsmaskiner från RIETERWERKE garanterar Er ett optimum av lönsamhet och kvalitet vid tillverkning av keramiska produkter.

Fr.o.m. 1/3 1979
representeras
RIETERWERKE i Sverige av:

OHLSON & CO

Allégatan 102
694 00 Hallsberg

Telefon: 0582/ 10205

RIETERWERKE
DIPL.-ING. WALTER HÄNDLE
GMBH. KONSTANZ

Postfach 4256 D-7750 Konstanz Western Germany
Telefon (0 75 31) 6 50 41 Telex 07 33 247

Termators kramlor

-för rätt förankring

Det är viktigt
att man väljer rätt kramla till rätt murverk.
Det är en fråga om säkerhet!

ab termator

Starfors Silverstolpes gata 15
740 40 Heby 722 23 Västerås
Tel. 0224/310 70 Tel. 021/12 30 80

TEGEL

ISSN 0040-2117

Organ för Sveriges Tegelinstriförening
Nr 4 1979 Årgång 69

Birger Jarlsgatan 58 114 29 STOCKHOLM
Tel. 08/23 16 90

Redaktör och ansvarig utgivare: Jan Juhlin

Tegel utkommer med 4 nr per år
Intresserade får tidskriften kostnadsfritt
Eftertryck med angivande av källan tillåtet

Tryck: I-Tryck Lito, Luleå 1979

INNEHÅLL

TEGEL I NORRA SVERIGE

- 3 Hotell Winn, Östersund
Av byggnadsingenjör Rolf Englund,
Jack Hansson Arkitektkontor, Falun
- 7 Kontorshus i centrala Falun
Av arkitekt SAR Per-Inge Mill,
Jack Hansson Arkitektkontor, Falun
- 10 Stadshuset i Borlänge
Av arkitekt SAR Per-Inge Mill,
Jack Hansson Arkitektkontor, Falun
- 14 Förvaltningsbyggnad för Riksförsäkringsverket,
Sundsvall
Av arkitekt SAR Gisela Haupt-Ahnborg,
Jan Thurffjell Arkitektkontor, Sundsvall
- 16 Punkthus, Frösön
Av arkitekt SAR Josef Knautz, HSB, Stockholm
- 20 Skogshögskolan, Umeå
Av arkitekt SAR Bertil Håkansson,
A-Gruppen i Umeå
- 22 Kontorshus, Umeå
Av White arkitekter AB, Göteborg
- 24 Björkskatans vårdcentral, Luleå
Av arkitekt SAR Göte Lundström,
NAB Konsult, Luleå
- 28 Kalix lasarett
Av arkitekt SAR Jan Höök, Luleå
- 30 Produktnyheter

OMSLAGSBILDEN

Tillsammans med fotograf Gösta Nordin, Stockholm, har TEGEL besökt några orter i norra Sverige i akt och mening att dokumentera några av de tegelbyggnader, som uppförts under senare tid. Naturligtvis kan det endast bli ett litet axplock från detta stora område – halva Sverige!

Omslagsbilden tog Gösta Nordin en sen höstkväll i Östersund utanför Hotell Winn, som bjuder besökaren en intressant och spännande arkitektur.

Fotograf Nordin har – där icke annat anges – tagit samtliga bilder i detta nummer.

TEGELs innehållsförteckning 1979 medföljer som bilaga i detta nummer.

Tegelbruk anslutna till Sveriges Tegelinstriförening

- Ⓢ AB Bara Tegelbruk⁴, Fg, M
230 40 Bara, tel. 040/44 71 85
- Ⓢ Bohustegel AB¹, Fb, Fr, M
450 50 Munkedal, tel. 0524/212 00
Falkenbergs Tegelbruks AB, R
Tegelbruksvägen 16, 311 00 Falkenberg, tel. 0346/144 30
- Ⓢ AB Forssa Tegelbruk¹, Fb, Fr, M
510 35 Bollebygd, tel. 033/840 20
- Ⓢ Hallsbergstegel AB, Fb, Fr, M
Box 39, 694 01 Hallsberg, tel. 0582/111 35
- Ⓢ AB Kaniks Tegelfabrik⁴, Fb, Fg, Fr, M
230 50 Bjärred, tel. 046/470 24, 470 09
- Ⓢ Klippans Tegelbruks AB⁴, Fb, Fr, M
Storgatan 34, 264 00 Klippan, tel. 0435/140 65
- † AB Lomma Tegelprodukter, armerade tegelskift
t Box 70, 234 00 Lomma, tel. 040/41 20 02, 41 20 04
- Ⓢ Minnesbergs Tegelbruks AB⁴, Fb, Fg, Fr, M
Minnesberg, 233 00 Svedala, tel. 040/48 52 40,
48 52 50, 48 52 55
Mälardalens Tegel
Box 30047, 104 25 Stockholm, tel. 08/23 33 65
- Ⓢ Bergsbrunna Tegelbruk, Fg, Fr, Fgrå
- Ⓢ Haga Tegelbruk, Fb, Fr, M
Olsson & Rosenlund-Företagen, Fr, M, R
Box 10, 740 40 Heby, Tel. 0224/307 00
- Ⓢ Rögle Tegelbruk³, Fg, M
Rögle, 262 00 Ängelholm, tel. 042/690 36
- Ⓢ Sennans Tegelbruk⁵, Fb, Fg, Fr, M
310 36 Sennan, tel. 035/66016
- † Sköldinge Byggelement AB
t Fabrik för armerade tegelskift, tekn. information,
order och leveranser: 640 24 Sköldinge,
tel. 0157/503 70
- Ⓢ Slottmöllans Tegelbruk⁴, Fb, Fr, M
305 90 Halmstad, tel. 035/11 80 54
- Ⓢ Sundsviks Bruk AB, Fb, Fr, M
150 22 Nykvarn, tel. 0755/460 60, 460 61
- Ⓢ Tjustorps Tegelbruks AB², Fb, Fg, Fr, M
233 00 Svedala, tel. 040/44 70 49, 44 70 94
Välbackens Tegelbruks AB, Fb, Fr, M
Prästgatan 24, 831 00 Östersund, tel. 063/11 13 85,
11 96 65, 11 37 55
- Ⓢ Östra Grevie Tegelbruk AB⁴, Fb, Fg, Fr, M
235 00 Vellinge, tel. 040/48 70 06, 48 73 72

Fb=brunt fasadtegel,
Fg=gult fasadtegel, Fgrå=grått fasadtegel,
Fr=rött fasadtegel, M= murtegel, R= dräneringsrör

Ⓢ = Ansluten till Svensk Tegelkontroll
† = Tillverkningskontroll genom KRB
t = Tillverkning av typgodkända produkter

Försäljning genom:

- 1) BoFo Tegelprodukter AB, Kråketorpsgatan 10 C,
431 33 Mölndal, tel. 031/87 04 90
- 2) Bröderna Edstrand, Tjustorpsförsäljningen, Box 225,
201 22 Malmö, tel. 040/93 41 00
- 3) Rögle-Sennan Tegel AB, Hamntorget 3-5, 252 21 Helsingborg,
tel. 042/12 07 50
- 4) AB Tegelcentralen, Postbox 17118, 200 10 Malmö,
tel. 040/734 20 (Ensamförsäljare)
- 5) Falkenbergs Tegelbruks AB, Tegelbruksvägen 16,
311 00 Falkenberg, tel. 0346/144 30

 SARA Hotel Winn

Hotell
Winn
ÖSTERSUND

När man bygger i norra Sverige, då bygger man naturligtvis med den landsändans eget material – trä.

Så är den allmänna uppfattningen, vilket dock inte alltid är med sanningen överensstämmande. Trä är ett stort byggnadsmaterial i norr, men det hindrar inte att tegel är ett mycket omtyckt och vida utbrett fasadmateriäl i dessa trakter.

TEGEL I NORRA SVERIGE

TEGEL har besökt några orter i detta stora område och vad vi fann redovisas i detta nummer.

Men låt oss på en gång konstatera att de objekt som återfinns i tidskriften endast är en liten bråkdel av alla tegelbyggnader som under senare år uppförts i norra Sverige, där man nu på allvar upptäckt fördelarna med att bygga i tegel.

Hotell Winn ÖSTERSUND

Skissarbetet för Östersunds nya stadsteater och konferenshotell började i januari 1970. Byggnaden skulle ligga i kv. Borgens vid Stortorget, där i början på 1860-talet handlanden Borg inredde en magasinsbyggnad till teater. Det blev den "Borgska ladan" som sedermera inreddes till Grand Hotells festvåning med matsal i andra våningen dvs. den dåvarande mångomskrivna "Borg-

Av byggnadsingenjör Rolf Englund,
Jack Hanson Arkitektkontor,
Falun

ens sal". Grand Hotell byggdes i slutet av 1800-talet och utgjorde avslutning av kvarteret mot Storgatan. "Borgska ladan" och Grand Hotell revs i samband med att nybyggnaden påbörjades 1976.

Det har presenterats ett otal skiss-

förslag innan den färdiga byggnaden äntligen kunde invigas 1978. Från början skulle teater och hotell inrymmas i kv. Borgens med hotellet längs Stortorget. Efter mycket skissande och utredande utvidgades objektet att omfatta även grannkvarteret Auktionisten, med teatern kvar i kv. Borgens och hotellet utmed Prästgatan i både kv. Borgens och kv. Auktionisten. Residens-

gränd som skiljer kvarteren åt fick ett nytt utseende i och med sammanbyggnaden. Från Prästgatan går man via en rymlig trappa igenom byggnaden ned på gårdssidan där Residensgränd även fungerar som inlastningsgata för teatern och systembolaget som har sina lokaler i fastigheten. Gränden utgör även infart till garage och markparkering. Vårt arbete ledde till beslut i kom-

munfullmäktige dels 1973 och dels 1975 om uppförande av såväl hotell som teater. Byggnadsaktiebolaget Östman & Norell, Sollefteå, ett dotterbolag till Skånska Cementgjuteriet, var redan ägare till viss del av marken och kommunen återstoden. Samarbetet mellan kommunen och Skånska Cementgjuteriet fick formen av en bostadsrättsförening med dessa två parter som

huvudintressenter.

Teaterns entré ligger i hörnet av Storgatan och Stortorget. Teatersalongen rymmer 425 fasta platser och 6 platser för handikappade. Under salongen finns studioscen (200 m²) som rymmer ca 100 personer. Från hotellfoajén kan man via lobby och konferensfoajé nå konferensavdelningen som innehåller en större konferenslokal för ca 140 personer samt fyra grupprum för vardera 12–18 personer. Hotellet med entré från Prästgatan drivs av SARA och innehåller 140 rum med 270 bäddar. Dessutom finns 3 sviter och 3 rum som specialinretts för rörelsehindrade. Inom hotellet finns också motionsanläggning med bastu och pool samt frukostmatsal. Mitt emot på andra sidan Prästgatan ligger SARA's restaurang – Stadskällaren. I källarvåningen med infart från Residensgränd finns 28 garageplatser i direktkontakt med hotellfoajén. Länsstatemyndigheten hyr lokaler i bottenvåningen mot Prästgatan–Färjemansleden.

Hotellbyggnaden består av källarvåning, bottenvåning och våning 1–3 trappor. I och med den höga rumshöjden i bottenvåningen från Torget och fram till Residensgränd har huset sänkts 1 våning (visuellt) från Residensgränd fram till Färjemansleden. Byggnadsstommen är plattsgjuten betong med bärande innerväggar. Ytterväggarna är av regelstomme med gips på insidan. Fasaden är klädd med fasadtegel från Vålbackens tegelbruk i Östersund. För att dela upp den långa hotellfasaden har tre sorters tegel använts, nämligen rödbrunt sandat, brunt spånat och rött sandat. Fasaden mot Stortorget och Prästgatan har utdragna valvbågar och diagonalt utkramad murning. Fönstersättning, burspråk och varierande murningsteknik har använts för att ytterligare variera och liva upp fasaderna.

Några data:

Projektering 1970–77

Inflyttning maj 1978

Beställare Brf Borgens Östersund

Entreprenör Östman & Norell, Skånska Cementgjuteriet, Sollefteå

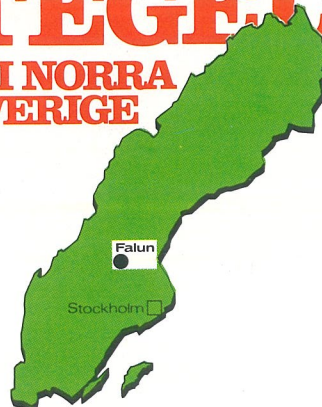
Arkitekt Jack Hanson Arkitektkontor AB, Falun

Kontorshus i centrala Falun

Falun är en ganska liten ort (ca 30.000 inv). Här ser man resultaten av stadsförnyelsens varierande ideal, påtagligt och överallt. I tider av optimism och ekonomisk utveckling har husen byggts höga och stora, tänkta att ingå i nya stadsbilder med högre exploatering och sammanbyggda stenfaser utmed gatorna. Men pendeln har svängt tillbaka och intill de höga brandgavlarna har de småskaliga trähusen kommit att ligga kvar. 60-talet var de storskaliga saneringarnas tid i Falun som på de flesta håll. Många delar av innerstaden föll offer för de stora greppen i trafikplaneringen eller bebyggdes med moderna stenbostadshus, ett helt kvarter åt gången.

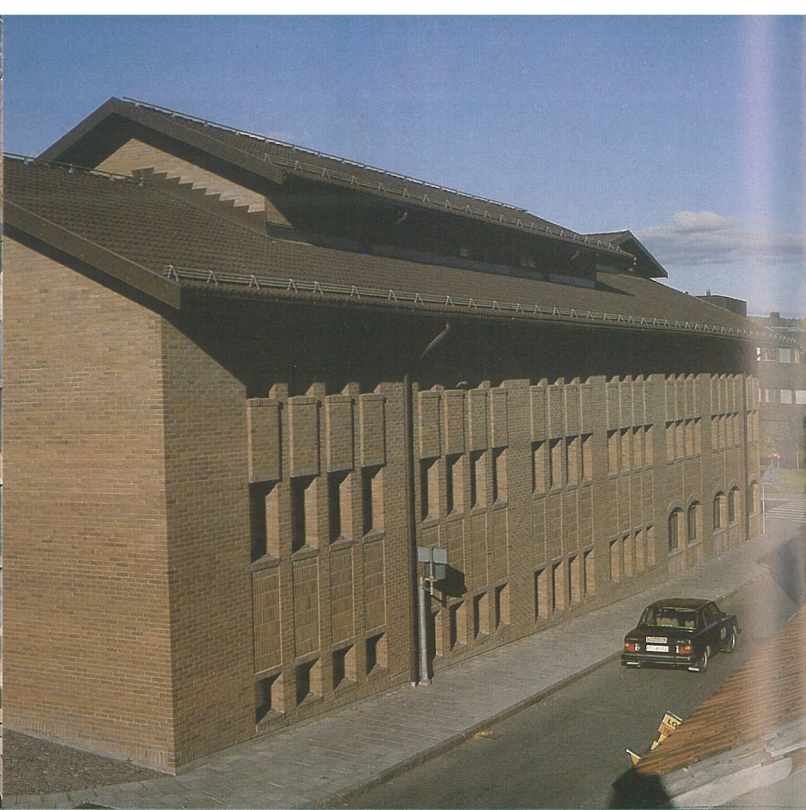
**TEGET,
I NORRA
SVERIGE**

Av arkitekt SAR Per-Inge Mill,
Jack Hanson Arkitektkontor,
Falun

Saneringsvägen ebbade ut och förändringarna blev små under 60-talets sista och 70-talets första år. Under denna lugnare period växte en stark opinion för bevarande av gamla falumiljöer fram. Kulmen nåddes då trästaden Falun blev ett av pilotprojekten i europeiska byggnadsvårdsåret 1975. Denna typ av attitydförändringar sätter naturligtvis sina spår på de produkter, som lämnar kontoret.

Närmaste granne med detta kontorshus i kv. Prästtågten ligger polishuset, färdigställt 1968. En modernistisk byggnad med enkla geometriska former, plana tak och cirkulär entréfasad. Då vi började projekteringen 1974 kändes en anpassning till polishuset främmande och

omodern. Vi försökte istället hitta en form för anpassning till den gamla stadsdelen. Taken blev sluttande med påtagliga språng. Rödbrunn fasadtegel från Haga tegelbruk gav en kulör som närmade sig omgivningens faluröda och mörkt putsade fasader.

Skalan har vi försökt minska genom att bryta fasaderna i hömen och genom att detaljera murningen med in- och utskjutande delar, olika tegelriktningar och svängda valv över fönsteröppningarna i bottenplanet.

Fönstren ligger indragna en hel sten i förhållande till fasadlivet och karmen täcks helt av teglet. Fasaden får därigenom en påtaglig solavskärmande effekt. Dessutom räknar

vi med att underhållet på fönstren reduceras, eftersom träytorna ligger väl skyddade för sol och regn. Stommen är av platsgjuten betong med bärande ytterväggar och invändiga pelare. Korridorväggar och rumsavskiljande innerväggar är demonterbara med gipsskivor på stålreglar.

Byggnaden är ett konventionellt kontorshus med lokaler för arbetsförmedlingen, länsarbetsnämnden och televerkets försäljningsavdelning i de tre första våningsplanen och gemensam matsal med kongresslokaler i det fjärde. Lokalerna är grupperade omkring en gård. För att få denna så ljus och grön som möjligt har vi sänkt huset till två våningar mot sydost.

Några data:

Projektering 1974–75

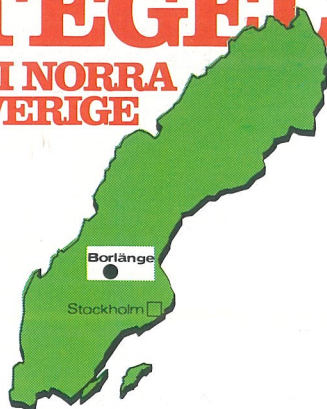
Inflyttning mars 1977

Beställare AB Mälarhus, Örebro

Entreprenör Skånska Cementgjuteriet, Falun

Arkitekt Jack Hanson Arkitektkontor AB, Falun

TEGET, I NORRA SVERIGE

Av arkitekt SAR Per-Inge Mill,
Jack Hanson Arkitektkontor,
Falun

Det började för vår del men en inbjuden arkitekttävling i februari-mars 1975. Tomten var ett gammalt lågt exploaterat villakvarter med många fruktträd och större träd. Sammankoppling med gamla stads- huset var en programförutsättning.

Detta byggdes på 30-talet och rymmer ca 20 arbetsplatser. Hela anläggningen skulle rymma 380.

Vi valde en lösning där gamla stads- huset behåller en central roll och där nybyggnaden delas upp i sju byggnadskroppar, inplacerade så att värdefull vegetation kunnat be- varas.

Huvudentrén har orienterats till ett entrétorg, där även gamla stads-

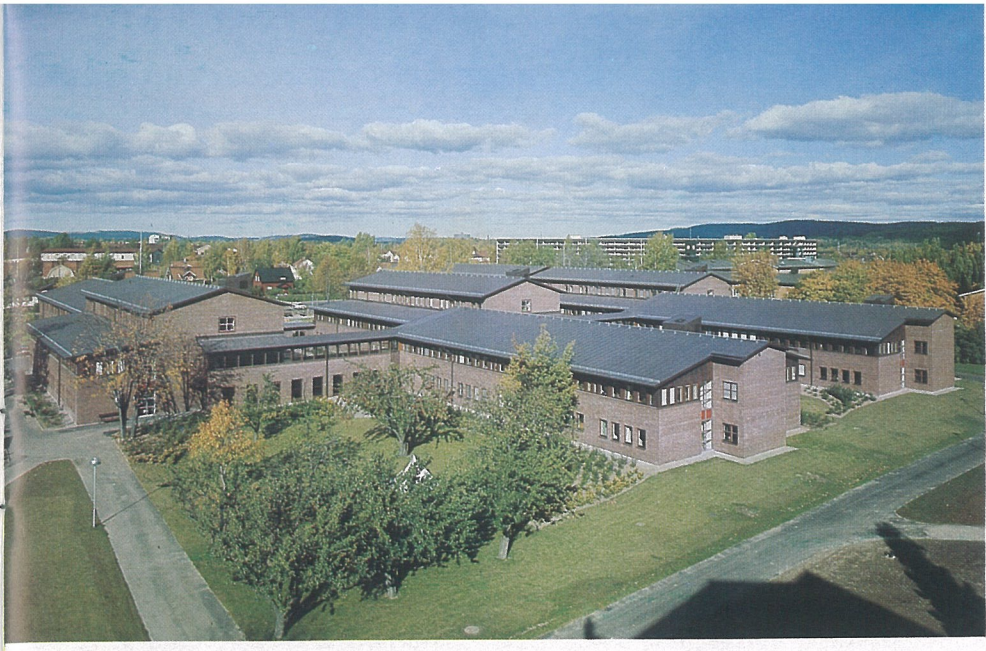
huset ansluter. Entréhallen öppnar sig mot torget och mot en gård på entrébyggnadens motsatta sida.

Allmänhetens förbindelsegång le- der från entréhallen utmed denna gång till de tre huvudtrapphusen.

Borlänge kommun har en fin ambi- tion när det gäller konst i offentlig miljö. Arrangemanget "Konst på gatan" är en skulpturutställning, som visas på gator och torg i cent- rum, återkommer under åtskilliga somrar. Några av kommunens in- köp återfinnes nu i och omkring nya stads- huset. Nya konstverk, beställda för stads- huset, är t.ex. Bo Holm- lunds skulptur "Stegen" på entré- torget, Jörg Jeschkes skulptur-

STADSHUSET i BORLÄNGE

grupp "Mötet" på stora gården, Gösta Backlunds textil i informationssalen och Ingrid Erikssons målningar i entréhallen.

Byggnadsstommen är av plastgjuten betong med bärande ytterväggar och pelare i husets mittzon.

Yttertaken är bandtäckta med brun plastbelagd stålplåt.

Fasaderna är klädda med brunt Hallsbergstegel i varierande murningsteknik. Entrébyggnaden, allmänhetens förbindelsegång och den tredje byggnad, som begränsar

den stora gården, har valvbågar över fönstren och vissa murytor liggande i förhållande till andra. Övriga byggnader har mera traditionellt släta fasader med fönster som hål i mur.

Fasadteglet fortsätter som beklädnad inne i huset i entréhallen och allmänhetens förbindelsegång. Dessa lokaler har golv av gulbruna klinckerplattor.

Några data:

Projektering 1976

Inflyttning januari–april 1979

Beställare Borlänge kommun genom Fastighets AB Hushagen

Entreprenör Byggpaul AB

Arkitekt Jack Hanson Arkitektkontor AB, Falun

Förvaltningsbyggnad för
**RIKSFÖRSÄKRINGS
VERKET**
Sundsvall

År 1976 flyttade Riksförsäkringsverket (RFV), genom omlokalisering till Sundsvall. Verket tog i besittning helt nya lokaler, som dock redan vid inflyttningen var otillräckliga. Vi fick i uppdrag av Byggnadsstyrelsen att projektera en tillbyggnad i ett angränsande kvarter. Våren 1979 stod denna utbyggnad färdig och den innehåller förutom kontorslokaler också en datahall och en personalrestaurang.

Riksförsäkringsverket ligger strax utanför Sundsvalls stenstad och vänder sig mot staden via en park, som också begränsas av en vackert ockraputsad skolbyggnad. Den nya förvaltningsbyggnaden består av åtta kontorsflyglar som utstrålar från en östvästlig centralkropp. De mellan norrflyglarna bildade gårdsrummen samverkar via en gågata med den äldre RFV-byggnadens gårdsrum och fasader. Längs gå-

gatan finns två vackra, uppvuxna lönnar och det var möjligt att spara dem bl.a. genom att göra en kontorsflygel tre meter kortare än de andra. Södergårdsrummen vänder sig mot den starkt trafikerade E 75:an och två av dem är överbyggda av datahallen. Den tredje, öppna, gården bullerskyddas av betongmurar. För markplanering av uterummen har vi haft hjälp av trädgårdsarkitekt Tore Tägtlund AB i

Gustavs, som bl.a. arbetat mycket med olika stensättningar. Asfalterad mark finns enbart på rena körytor.

När vi funderade på fasadmateriäl till nybyggnaden ville vi ta hänsyn, dels till den befintliga kontorsbyggnaden, klädd med rött fasadtegel och dels till det gula skolhuset, som den nya byggnaden skulle stå bredvid i gaturummet mot staden. Valet föll på ett ljusbrunt borstat tegel från Kaniks tegelbruk i Skåne. Detta tegel stämmer fint med skolhusets putsade färg och för att studera samverkan med det röda fasadteglet murades en ca 4 meter lång vägg upp på byggplatsen innan beslutet fattades. Mellan kontorsrummens fönster har tegelväggen dragits ut ca 9 cm för att ge en artikulering av det annars släta fasadlivet, vilket också studerades på provmuren.

Förutom tegel har brännlackerad plåt använts som fasadbeklädnad bl.a. på utåt synliga delar av fönsterkarmar och bågar samt i datahallens och restaurangens fasader. Personalrestaurangen ligger i markplan och växer ut utanför kontorsflygelns strikta form. De utskjutande partierna har givits en lättare karaktär med brännlackerad plåt och glas-

TEGEL I NORRA SVERIGE

Av arkitekt SAR
Gisela Haupt-Ahnborg,
Jan Thurffjell Arkitektkontor,
Sundsvall

ytor, som går mot tegelklädda bärande väggskivor.

På samma sätt går också, i varje kontorsflygel, tegelväggen in som stöd för den snedställda uppglasade fasadytan, som varje korridor avslutas med.

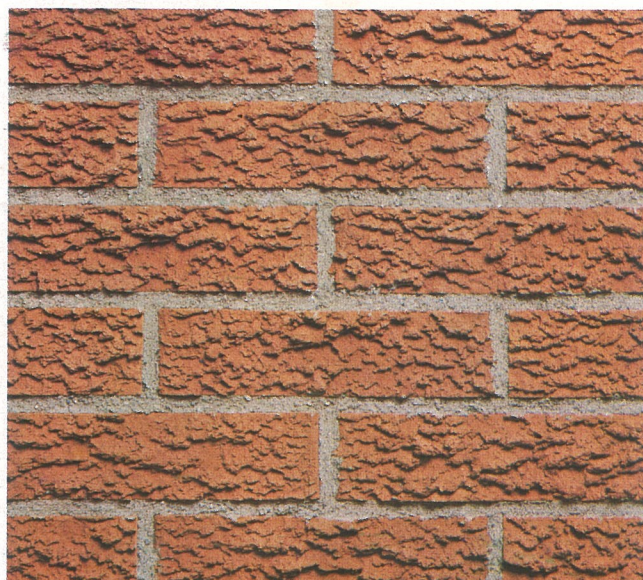
Arkitekt: Jan Thurffjell Arkitektkontor i Sundsvall AB med arkitekt SAR Svante Rosenlind som ansvarig.

Galax[®]

Det enda mönsterskyddade fasadteglet i Sverige, patentnr 13168, Galax, är ett av huvudfabrikaten i Tjustorps produktion och teglet utgjorde första steget i den utveckling av Tjustorp till ett märkesbegrepp som inleddes i början på 1970-talet.

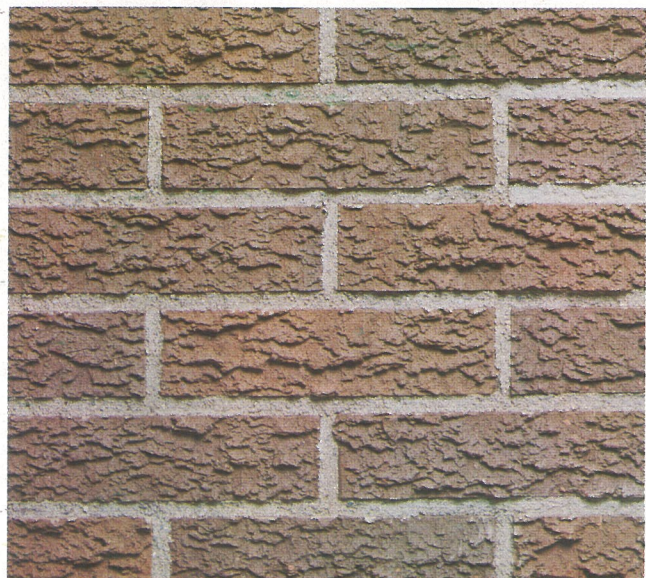
Galax är ett helt genomfärgat tegel i format 250×120×62. Finns även i format 250×60×62 (beklädnadstegel).

Pastell

En ny färg, Pastell (se ovan), tillkom i Galaxsortimentet 1977 och tillverkas numera även med ytan Fresco (se nästa sida).

Pastell, varumärkesskyddat, är en tegelfärg som låter den gamla rosa färgtonen komma igen i moderna, ljusa, lätta fasader.

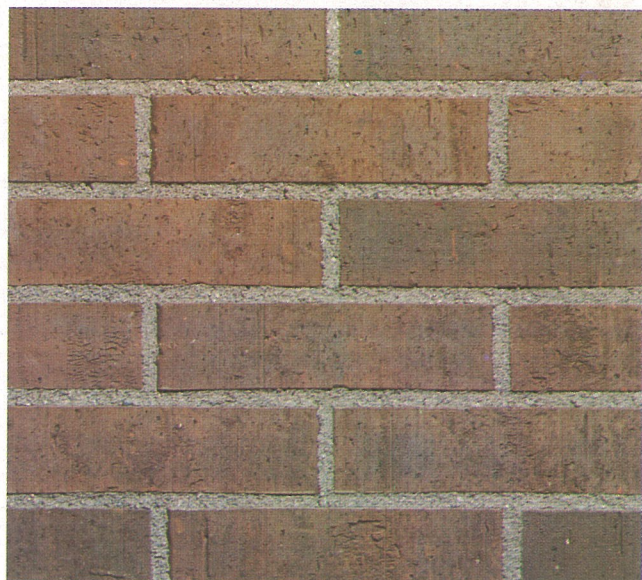
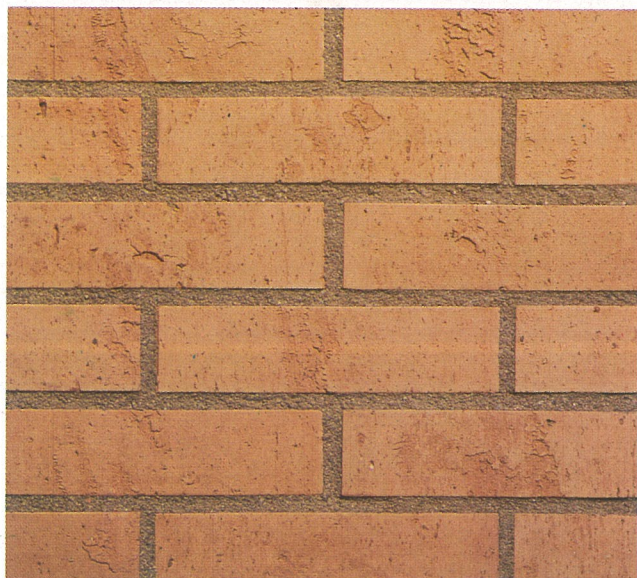
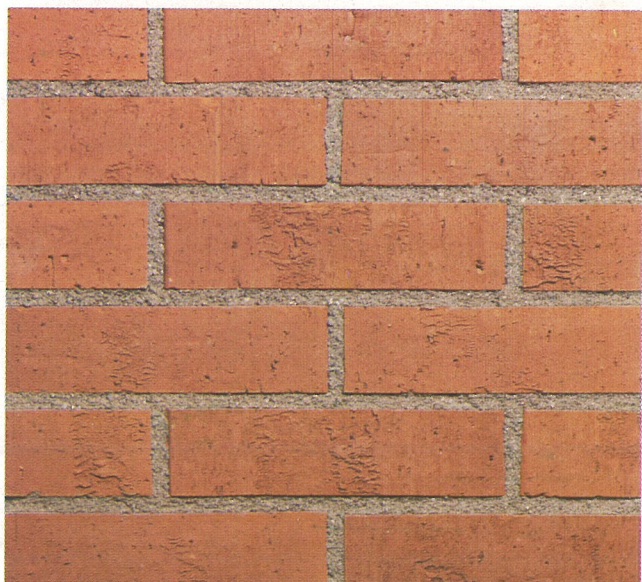
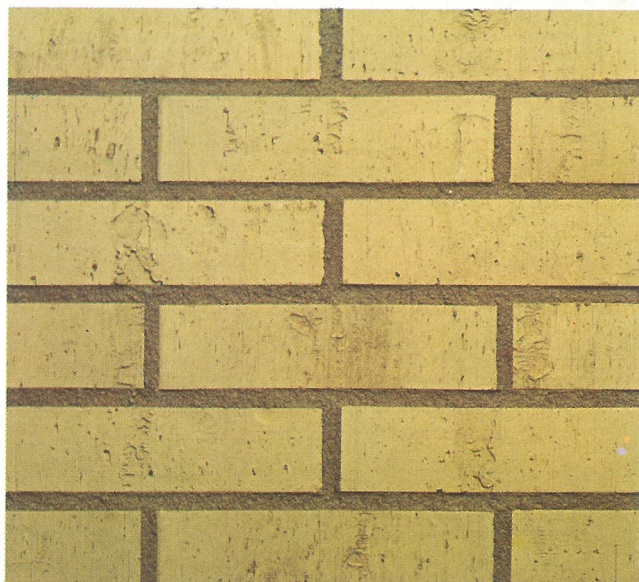
Fresco®

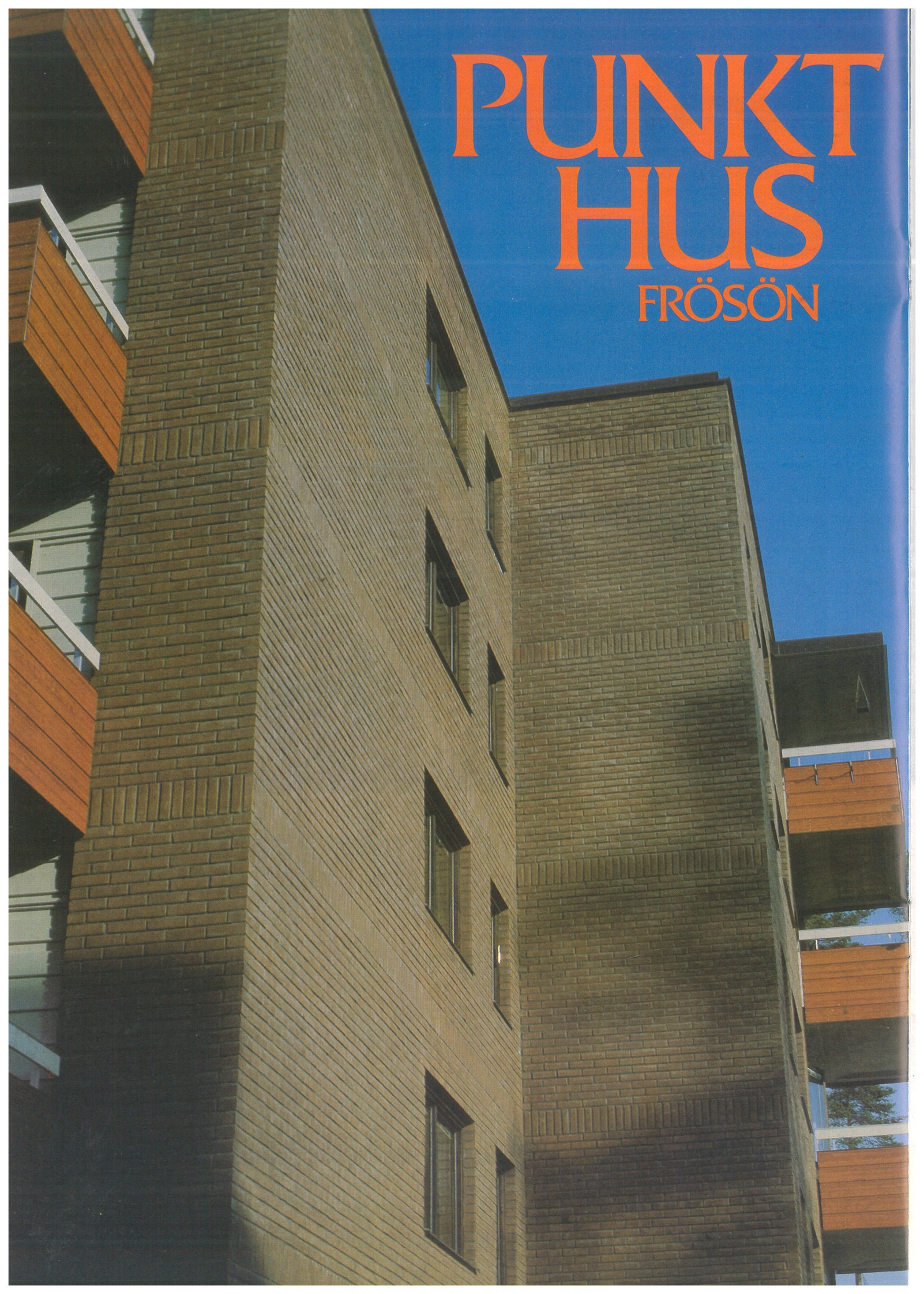
1978 påbörjades marknadsföringen av Fresco (varumärkesskyddat), som är den senaste ytbehandlingen i produktutvecklingen hos Tjustorp.

Fresco är ett helt genomfärgat tegel i format 250×120×62.
Finns även i samtliga färger i format 250×60×62 (beklädnadstegel).

Sepia

Från 1979 tillverkas Fresco även i färgen Sepia (se nedan), vilken färgbeteckning avser en ljus bruntoning med antik karaktär.

PUNKT HUS

FRÖSÖN

TEGEL

I NORRA SVERIGE

Av arkitekt SAR Josef Knautz,
HSB:s Riksförbund, Stockholm

För stiftelsen Jämtlands läns landstings Bostadsstiftelse i Östersund byggdes på Frösön öster om Önevägen, på en vacker skogbevuxen sluttning med utsikt över Storsjön, 8 st punkthus med 108 lägenheter. HSB:s Riksförbund, tekniska avdelningen, utförde projekteringen. Planförslaget utarbetades i samråd med kommunen. Byggnadsentreprenör var Hallström & Nisses Bygg AB i Sundsvall. Lägenheterna är i första hand avsedda att tillgodose bostadsbehovet för personalen vid det i närheten belägna sjukhuset. Efter många alternativa plan- och husförslag, valde man punkthusalternativet.

Stadsplanemönstret tar genom form i plan och differentiering och variation i höjddled största möjliga hänsyn till den befintliga naturen och grannskapet. Punkthuset medger god anpassning till den speciella lägenhetssammansättningen och den sluttande terrängen.

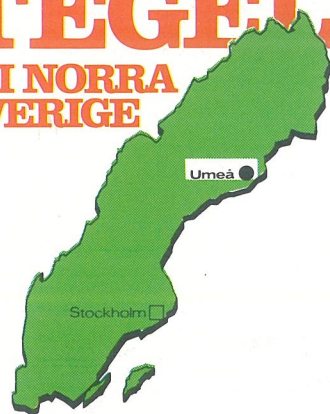
Punkthusen är uppförda i 2-3, 4 och 5-våningar. I regelvåningen grupperas 3 st. 2 rok och 1 st 3 rok respektive 4 rok (i två våningar) kring en ljus trapphall. Två av de höga husen har källare som inrymmer bostadskomplement och även skyddsrum. Alla bostäder har en hög plan- och utrustningsstandard, detta gäller även markplaneringen utanför bostaden.

Lekplatserna längs gångstråket är väl utrustade och planerade. Bilparkering sker på öppna platser och i radgarage på två ställen, norr och söder om bostäderna. Rätt tidigt var man överens om att fasadtegel skulle vara det dominerande fasadmaterialet. Från Vålbackens tegelbruk fick vi ett förmåligt tegel. Träpanel i balkongräcken, målade i hjortron, och plåt på vissa fasadpartier i vitt kompletterar varandra i god harmoni.

TEGEL

I NORRA SVERIGE

Av arkitekt SAR Bertil Håkansson,
A-Gruppen i Umeå

Bakgrund och riksdagsbeslut

Vid 1971 års riksdag fattades beslut om Skogshögskolans omlokalisering till Umeå, Uppsala och Garpenberg. Flyttningen innebär att högskolans centrala administration, jägmästarutbildningen och huvuddelen av forskningen kommer att förläggas till Umeå. Skogshögskolans omlokalisering skall för Umeås del vara genomförd till augusti 1978.

Verksamhetens omfattning

Skogshögskolan har till uppgift att på vetenskaplig grund bedriva forskning, försöksverksamhet och utbildning. Forsknings- och försöksverksamheten, vilken syftar till att ge vägledning för skogsbrukets ändamålsenliga bedrivande, är högskolans största verksamhetsgren.

Foto: Bertil Ekholtz, Umeå

Skogshögskolan

UMEÅ

Sålunda disponeras c:a 85 procent av högskolans anslag på c:a 40 Mkr (budgetåret 73/74) för denna verksamhet, medan resterande 15 procent tas i anspråk för undervisning. Projekteringen av högskolans undervisningslokaler har baserats på en årlig intagning av 40 elever. Lokalerna har utformats så att möjligheter finns att senare anpassa dem för en årlig intagning av 60 ordinarie elever. För Umeås del innebär detta, inklusive 20-talet extra- och specialstudenter, ett maximalt elevantal av 200 studenter per läsår.

Förutsättningar för byggnadens utformning

Skogshögskolebyggnadens huvuddrag har gestaltats med avseende på:

1. byggnadsstyrelsens allmänna krav på
 - mångsidig användbarhet (generalitet)
 - teknisk anpassbarhet (flexibilitet)
 - entydiga entréförhållanden
 - korta interna kommunikationer
 - ytekonomi
2. under tomtutredningen formulerade krav på nyttjarna
 - goda utblicksmöjligheter med naturkontakt från arbetsrum
 - goda dagljusförhållanden i laboratorielokaler
 - byggnaden förlagd i anslutning till det centrala parkområdet
3. topografiska förutsättningar
4. trafikförutsättningar
5. anpassning till befintlig bebyggelse med avseende på skala, våningsantal och fasadutformning.

Bebyggelseenheter

Byggnaderna för skogs- och lärarhögskolorna kommer tillsammans att bilda en klart avgränsad arkitektonisk enhet inom universitetsområdet i Umeå. Universitetets laborativa institutioner utgör liksom humanist- och samhällsvetarhusen motsvarande huvudkomponenter inom området. De tre bebyggelseenheterna är grupperade runt ett parkområde i vars mitt en centralaxel bildas med hjälp av skogshögskolans tomt. Axelns båda poler utgörs av skogshögskolebyggnaden och universitetsförvaltningen.

Byggnadens utformning

Tomtens topografi har lett till en terrassformigt utformad byggnad som innehåller fyra våningsplan. Byggnadens huvudentré vetter mot universitetsområdet. Med bil nås entréer i plan 3 och 4. De nedre byggnadskropparna (plan 1–3) innehåller kontorslokaler och lokaler av allmän karaktär. Den övre kroppen (plan 4) innehåller laboratorier och klimatkammare. Till detta plan ansluter ekonomigård, varumottagning, arbetshall och glasväxthus.

En inomhusgata sträcker sig genom hela byggnaden. Från denna nås förutom institutioner och administrativa lokaler i *plan 1*: motionsavdelning och datacentral, i *plan 2*: stora hörsalen och kafeteria med uteservering, i *plan 3*: centralkapprum, vaktmästeri, dekanus, kursläsesal och övriga större undervisningssalar. I anslutning till gatan finns hissar, elevskåp, toaletter, vilrum, omklädningsrum och andra serviceutrymmen. Den rymmer möblerade uppehållsytor, växter, utställningsmontrar och konstnärlig utsmyckning.

Gatan kommer, förutom som centralt kommunikationsstråk, även att fungera som kontaktcentrum för hela institutionsbyggnaden. Den blir rikligt dagljusbelyst, ger möjligheter till utblickar mot de fem ljusgårdarna och i kafédelen även visuell kontakt med universitetsparken och universitetsområdets centrala delar.

Materialval, färgsättning

För att materialmässigt ansluta till universitetets byggnader har skogshögskolebyggnaden exteriört försetts med gult fasadtegel från Bergsbrunna tegelbruk.

I inomhusgatans foajédelar förekommer gult, massivt tegel i golv, gult 78-hålstegel i väggar och vitslammat 78-hålstegel som absorberer i tak.

Foto: Bertil Ekholtz, Umeå

Foto: Bertil Håkansson, Umeå

Utvändigt finns inslag av vit, fabriksbehandlad plåt i trapphustorn, burspråk, partier, ytterdörrar och fön-

ster. Invändigt är vissa undertak, räcken, dörrar, pelare m.m. vitmålade.

FAKTARUTA

Arkitekt och produktsamordning: A-Gruppen i Umeå AB, Umeå, genom arkitekterna SAR Bertil Håkansson och Ragnar Bergeå

Inredningsarkitekt: Sören Oldebäck arkitektkontor AB, Stockholm

Konstruktör: Jacobson & Widmark AB, Umeå

VVS: Ragnar Sandström ingenjörbyrå AB, Umeå

El: Elte-Hedlund AB, Umeå

Generalentreprenör: Byggnadsfirman Olaus Forsberg & Co K-B, Umeå

Byggnadens längd 152 meter, bredd 80 meter

Total kostnad (prisläge april 1978) c:a 52 milj. kr

Byggnadsvolym c:a 75.000 m³

Våningsyta c:a 21.000 m²

Byggstart augusti 1976 – bygget klart augusti 1978

Byggherre: Byggnadsstyrelsen

Fastighetsförvaltare: Byggnadsstyrelsen, Byggnadsförvaltningen i Umeå

Byggnadsstyrelsen har ansvaret för planering och upphandling av inredning

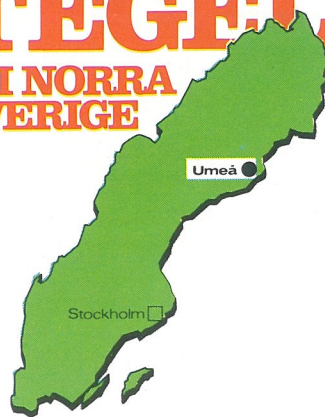
Kontorshus UMEÅ

Sedan senhösten 1978 avslutas Västra Esplanadens stadsbebyggelse mot norr av Ingenjörfirman Orrje & Co:s nya kontorshus. Det är en enkel vinkelbyggnad i tre plan som vänder en sida mot gatan och sedan viker in i en park med stora vackra björkar.

Utformningen av huset och dess yttre miljö skedde i nära samarbete med Umeå Stadsarkitektkontor, där det finns stort intresse och engagemang för frågor rörande den framtida stadsbebyggelsens karaktär. Bland annat har den traditionella stadsbilden analyserats för att få fram de kännetecken som särskilt bör beaktas vid nybebyggelse.

Resultatet blev i detta fall ett smalt hus i en ljus, varm färgskala med

TEGEL
I NORRA
SVERIGE

Av White arkitekter AB

ordentliga taksprång samt en gatufasad med markerade vertikala fön-

steröppningar, visuell uppdelning och tunn relief.

Huset har en allmängiltig planlösning med möjligheter till varierande utnyttjande. Huvudentré med centralt trapphus ligger mitt i huset kompletterad med sekundärentréer vid vardera gaveln. Lokalerna nyttjas idag av, förutom Orrjes umeåkontor, Statshälsan, Försäkringsrätten, Umeå kommun och Landstinget.

Stommen är av prefabricerade betongelement med fribärande bjälklag och bärande ytterväggar klädda med isolering och ett ljusst rött tegel från Klippans Tegelbruk. Uppvärmningen sker med tilluft som värms upp av från avgående luft tillvaratagen energi.

Några data om huset:

Byggnadstid: 1 dec 1977–1 dec 1978

Våningsyta: 3.800 m²

Byggnadskostnad: 9.400.000 kr

**Arkitekt: White arkitekter AB,
Göteborg genom Nils Nilsson,
Anne-Christine Bergström och
Leif Blomkvist**

**Byggnads-, VVS- och El-konstruktör: Ingenjörfirman
Orrje & Co**

Entreprenör: ABV

Björkskatans
VÅRDCENTRAL
Luleå

TEGEL

I NORRA SVERIGE

Av arkitekt SAR Göte Lundström,
NAB Konsult, Luleå

Under 70-talet har Norrbottens läns landsting satsat på en kraftig utbyggnad av öppenvården och långtidsvården. Detta har resulterat i att ett flertal vårdcentraler, varav många med anslutna vårdplatser för långtidsvård, redan har projekterats, byggts och tagits i bruk. Denna verksamhet pågår än och flera projekt befinner sig i olika stadier i processen.

Ett intressant objekt är Björkskatanes vårdcentral med anslutet vårdhem. Det utlämnades till oss på NAB i skuggan av det stora "Stålverk 80"-projektet, som när dettas byggfas tog vid beräknades sluka merparten av all tillgänglig byggarbetskraft. När vi sommaren 1974 tog emot uppdrag var direktiven klara: "kommer vi inte igång under 1975 – kommer det att dröja 10 år till byggstart".

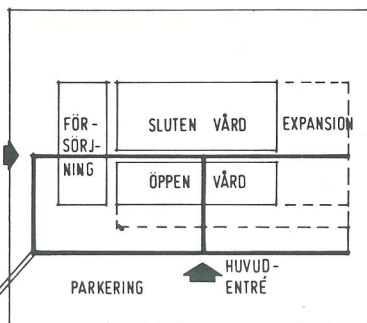
Projekteringen utfördes under tidspress och med anspråkstagande av alla tillgängliga resurser. 14 månader tog det sedan arkitekten fått lokalprogrammet i hand och tills upphandlingsunderlaget (totalprojektering) gick ut till anbudssökning. Under projekteringstiden utökades och ändrades målsättningar och program. Bland annat ökades antalet vårdplatser från 140 till 200. Projektet omfattade då närmare 100.000 m³, till storleken motsvarande ett normallasarett.

Innehållet i övrigt är de lokaler som normalt behövs för en vårdcentral; distriktsläkarmottagning, mödrabarnavårdscentral, distriktsköterskemottagning, folktandvård, sjukgymnastik och arbetsterapi. Därutöver centralförsörjning, produktionskök, personalmatsal, obduktionslokaler m.m.

Från början ställdes kraven på flexibilitet och utvecklingsmöjligheter

högt. Av de alternativa strukturkisserna valde arbetsgruppen denna princip:

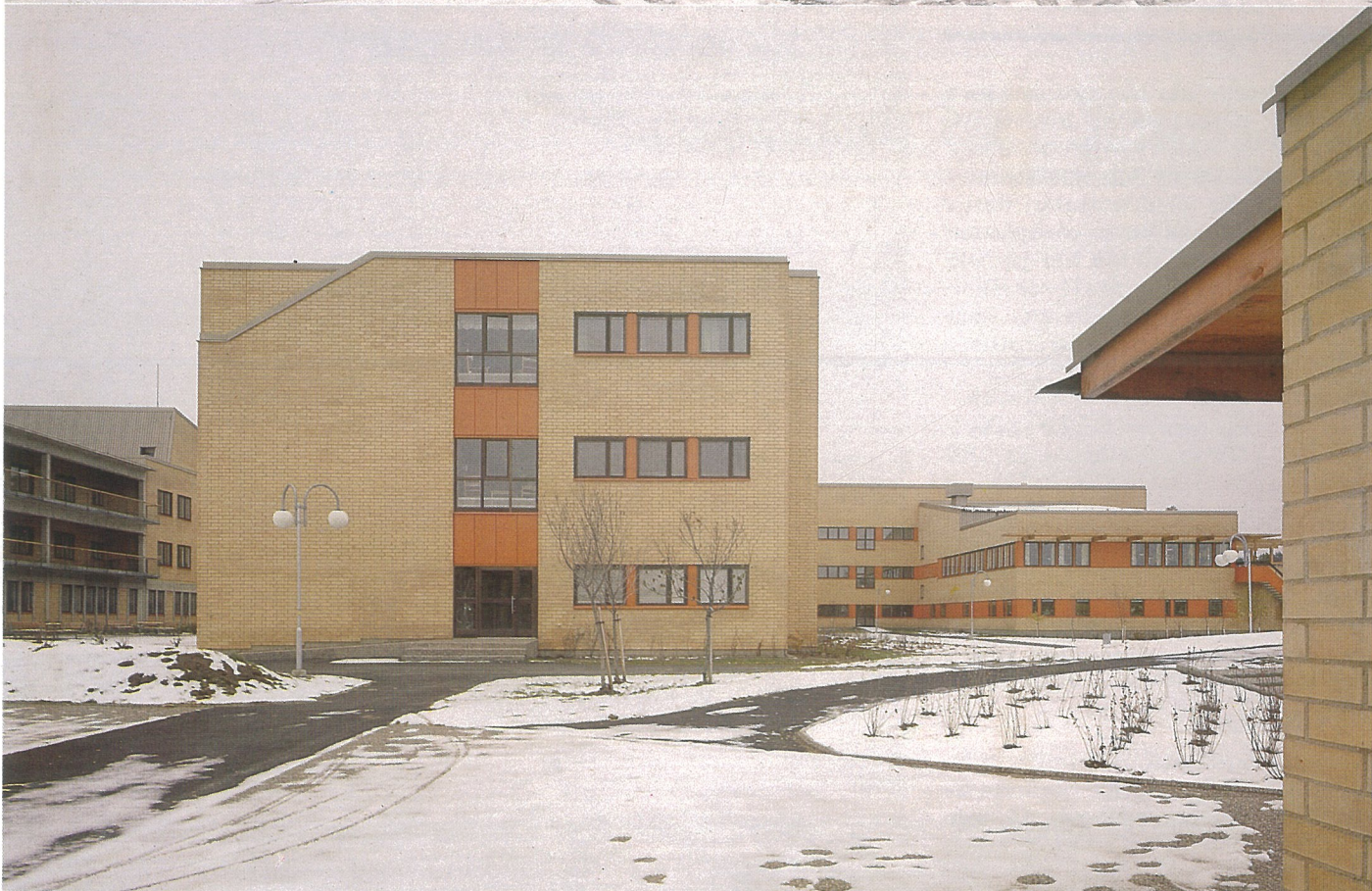

Krav på lågt byggande kom från SPRI. Inom landstinget ansåg man dock att tre våningar kunde accepteras för långvårdsavdelningar.

Utvecklingsmöjligheterna kom att snart utnyttjas. Beställaren beslöt nämligen redan under byggnadstiden att till Björkskatan förlägga utbildning av tandsköterskor (120 elever) och tandhygienister (16).

Detta projekt kunde skissas in på strukturplanen och genomföras efter förhandling med generalentreprenören.

Kraven på flexibilitet, där man i lokalprogrammet förtecknat rums-

bredden på 30 M, 36 M, 42 M möttes med att i vald stormodul 60 M-fönstren delades i 12 M+6 M. Vägg- ar skulle då kunna ställas på varje 6 M; ibland efter skiftning av fönstertyp. Fönstren lades i "band" med brännlackerad al-plåt emellan. Från början stod det klart att man måste vara återhållsam med materialvalet. Därför valdes som huvudsakligt ytiskt tegel. Strävan var, att få en "yta" bildad av teglet och fogarna. I entreprenadhandlingarna föreskrevs:

Murar av fasadtegel

"Fasadtegel skall vara av fabrikat Kaniks modultegel format 287×87 ×87 mm, gult slätt.

Entreprenören skall på grund av leveranstid beställa teglet i god tid. I god tid innan fasadmurning skall påbörjas skall entreprenören utföra 4 st murprov om 1,0 m² vardera med alternativa kulörer på fogbruket. Fogningen skall vara torr innan beställare och arkitekt tillkallas för att ta ställning till vilken färgkulör som skall användas. Murning och fogning med färgat bruk i kulörer enligt arkitektens val. Bruket skall vara ljusakta.

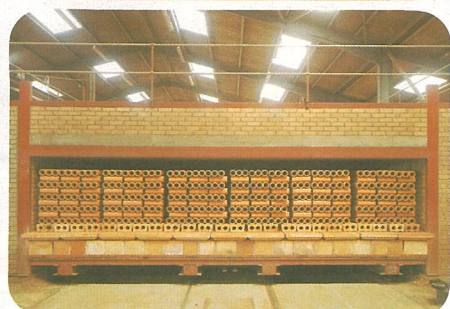
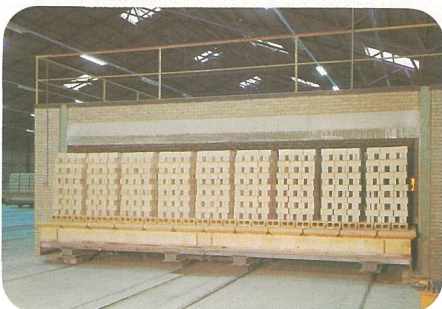
Fogning skall utföras med fyllda borstade fogar och fasadmurning säcktorkas i samband med murning så att teglets godsida är ren från bruk.

Fasadmurning med liggande tegel med 1/3-dels förskjutning resp. stående på högkant. Se fasadritningar. Vid murning av fasadtegel med tegel på högkant skall horisontella fogar resp. vertikala fogar muras och fogas efteråt med fogbruk i olika kulörer."

**Total-
projektör: NAB Konsult,
Luleå**

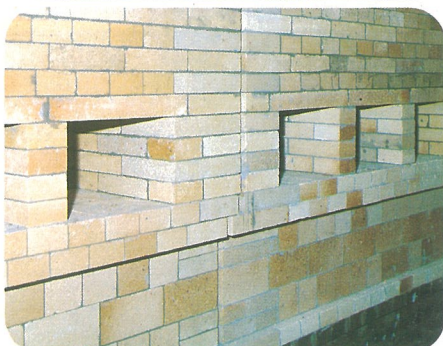
**General-
entreprenör: Platzer Bygg AB**

En tunnelugn från KELLER garanterar Er ett förstklassigt brännresultat, trots låga byggoch driftskostnader.

Sedan årtionden bygger KELLER-OFENBAU tunnelugnar för allt slags tegel, samtliga tegelformat, varje sätt-system, olja, gas eller kol, reducerande och/eller oxiderande bränning. Genom mångårig erfarenhet kan KELLER-OFENBAU erbjuda den mest lönsamma lösningen för varje produkt och garantera ett optimalt brännresultat åt Er.

1. Tunnelugn med sluten omfart (DBP).
2. Brännkanalbredd från 1,00 m till 8,00 m. Sätthöjd från 0,60 m till 2,30 m.
3. Individuell planering med hänsyn till sättnings-, förpacknings- och transportönskemål.
4. KELLER-OFENBAU har utvecklat det s.k. "IDEAL-Hängedecke" som sedan flera år framgångsrikt är i drift.
5. Speciell väggkonstruktion sörjer för "kalla" yttersektioner och möjliggör därmed en beklädnad av tunnelugnen med vanligt tegel eller plåt.

6. Solida och stabila tunnelugnavagnar med ramkonstruktioner i stål samt uppbyggda med isolerings- och eldfasta material av högsta kvalitet.

7. Olje-, gas- eller koleldning. Därvid kommer de på marknaden förekommande och beprövade anläggningarna till användning.

Keller representeras i Sverige av:
Ohlson & Co HB Allégatan 102
69400 Hallsberg Telefon: (05 82) 1 02 05

KELLER OFENBAU GMBH
Postfach 34 · Telefon: (05451) 521
D-4530 Ibbenbüren-Laggenbeck
Telex: 094522

TEGEL

I NORRA
SVERIGE

Av arkitekt SAR Jan Höök,
Luleå

Det nuvarande lasarettet startade ursprungligen som sjukstuga och uppfördes åren 1921–23. Byggnationerna omfattade även en epidemisjukstuga på samma tomt.

Om- och tillbyggnader utfördes åren 1940–42 och i samband härmed förklarades sjukstugan i Kalix för lasarett.

Ytterligare utbyggnader skedde på 50-talet och år 1954 beslutades om delning till s.k. normallasarett. De därav följande byggnationerna utfördes under åren 1957–60 och 1968–69.

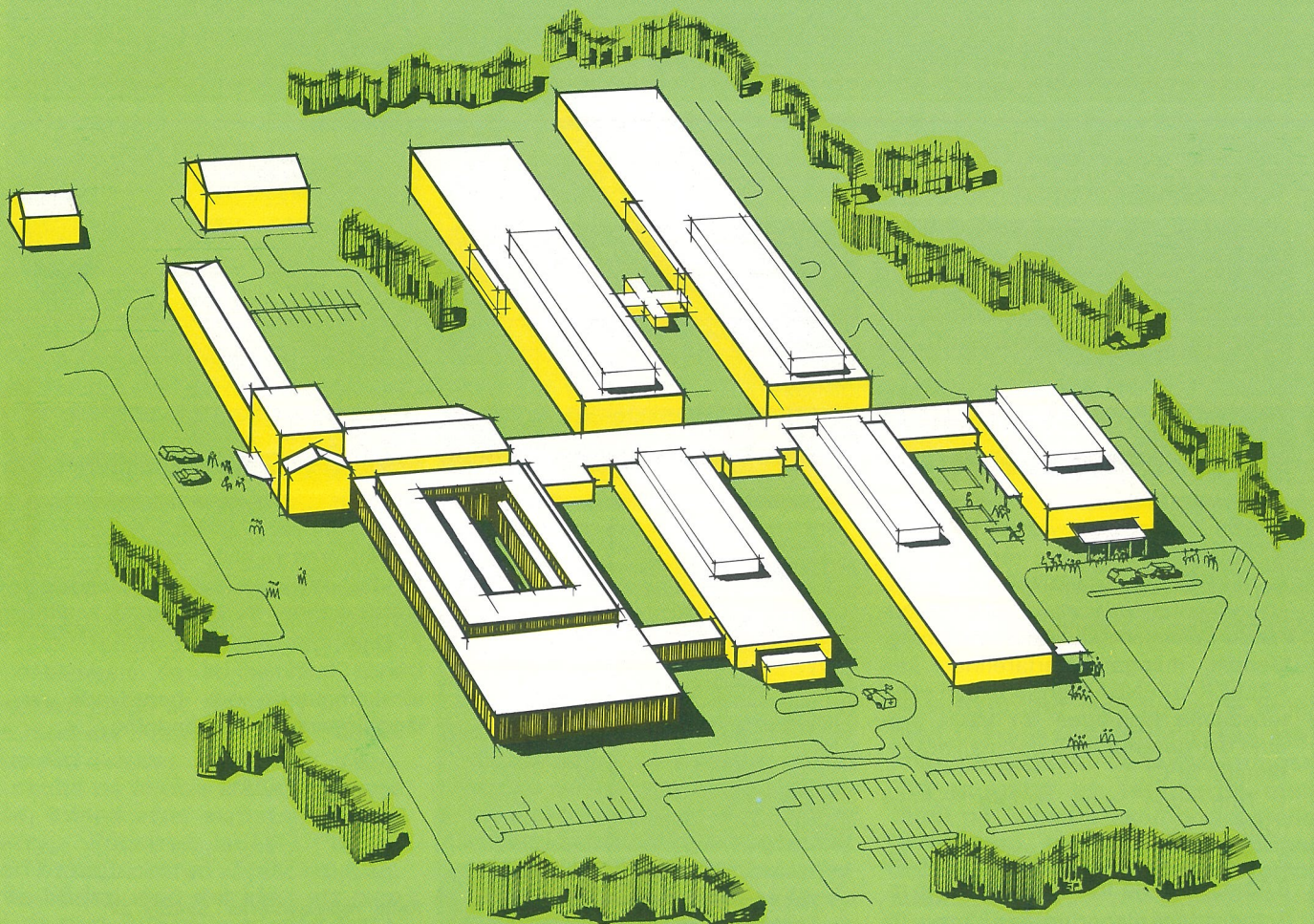
År 1971 färdigställdes nybyggnad av panncentral och obduktionslokaler med förbindelsekulvert till nuvarande lasarett. Byggnationerna utgjorde första steget i det projekt,

som ytterst syftar till att ge Kalix ett nytt sjukhus, där man i en första utbyggnadsetapp tillgodosett den expanderande öppna vårdens och långtidssjukvårdens behov av lokaler.

Under åren 1974–77 har sålunda färdigställts 5 nya huskroppar innehållande bl.a. 200 långvårdsplatser, mottagningar för medicin, kirurgi, geriatrik, distriktsvård, apotek, ny huvudentré och matsal.

Inom kort påbörjas byggandet av den 6:e byggnadskroppen, innehållande lokaler för medicinsk service: operation, röntgen, sterilcentral, intensivvård och BB.

Ovanstående redovisning innebär att öppenvårdsmottagningarna, huvudentrén och medicinska service-

KALIX LASARETT

delen inrymmer i envåningsbyggnader med fullt utbyggd källarvåning, medan vårdplatserna för långtidssjukvården inrymmer i trevåningsbyggnader.

Konstruktion

Grundläggning:

Grundmurar av betong på utbredda grundsulor av betong. Källargolv av 10–15 cm betong på Lecafyllning.

Stomkonstruktion:

Bärande pelare och balkar av platsgjuten betong. Massivbjälklag av platsgjuten betong.

Ytterväggar:

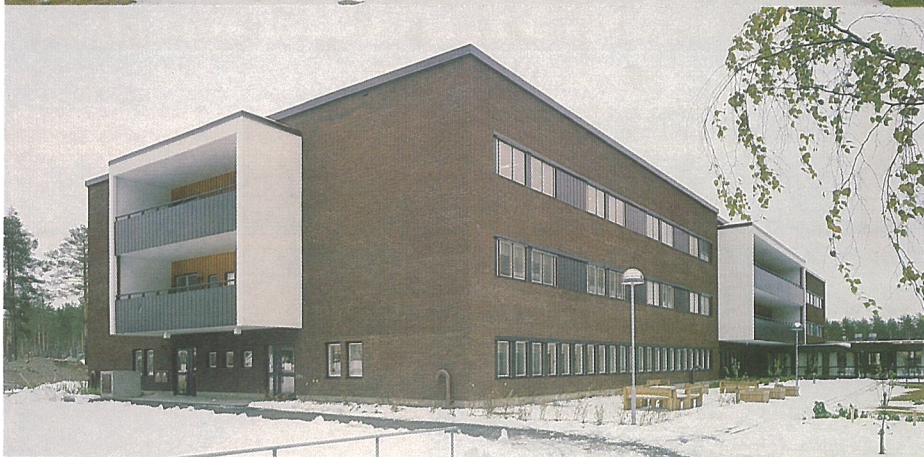
1/2-stens brunt fasadtegel + 10 cm min.ull + 25 cm lättbetong.

Innerväggar:

Typ Gyproc, 2 lag gipsskivor på stålregelstomme. Vävklistras och målning behandlas.

Samtliga fasader har beklättts med 1/2-stens brunt grovborstat Hallsbergstegel. Fönster och fönsterband har utvändigt beklädnad av mörkeloxerad aluminium. Helvita balkongomfattningar av betong kontrasterar bra mot de rustika tegelytorna.

Hela anläggningen har fått en återhållsam färgsättning, där tegelytornas rödbruna färg väl sammanfaller med omgivande barrskogsmiljö.

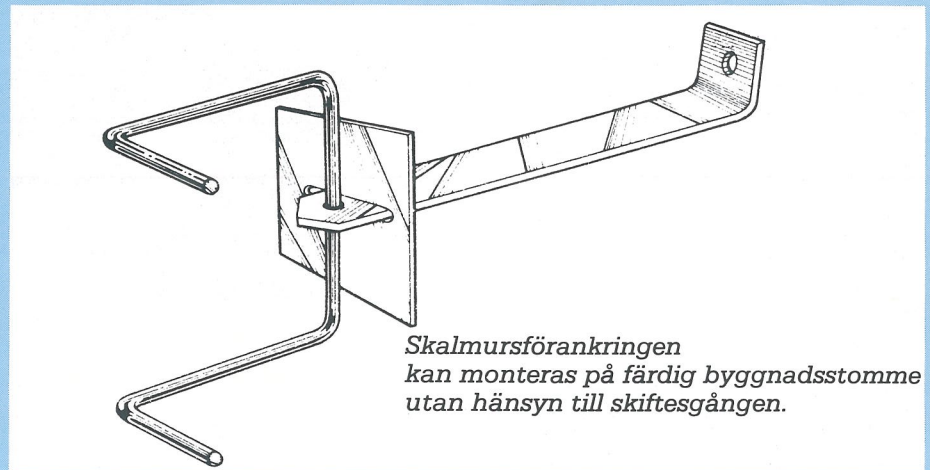

Skalmursförankring 1

En ny typ av skalmursförankring har presenterats av Nordisk Trading AB, Arlov. Bland fördelarna med systemet framhålls

- att det monteras på färdig byggnadsstomme utan hänsyn till skiftgång
- att det inte skadar isoleringsmaterialet
- att det håller isoleringen fixerad mot konstruktionens varma sida.

Detaljerna i systemet är utförda i rostfritt syrafast material. Systemet är avsett att användas för isolertjocklekar

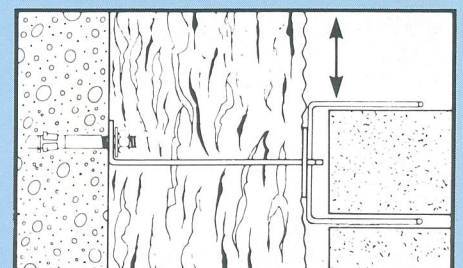
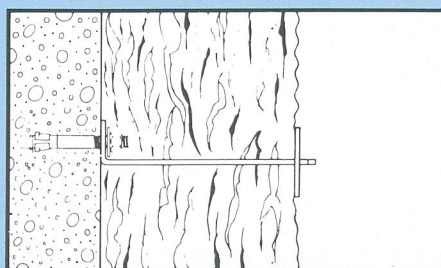
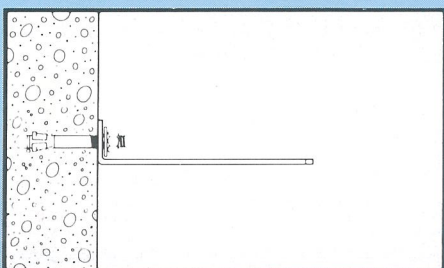
Skalmursförankringen kan monteras på färdig byggnadsstomme utan hänsyn till skiftesgången.

mellan 100 och 200 mm med en tillåten belastning av 0,5 kN per förankringspunkt. Ansökan om typgodkännande

har inlämnats till Statens planverk. Användning av detaljerna framgår av nedanstående figurer.

MONTERING

1. Montera distansvinkeln med Hilti-expandern HSAF M6×65.
2. För på isoleringen och brickan.
3. Sätt i murkramlan. Isoleringen är nu säkrad mot bakmuren, kramlan är förskjutbar och kan därför muras in oberoende av skifteshöjden.

WYHENTER

för skalmurarar

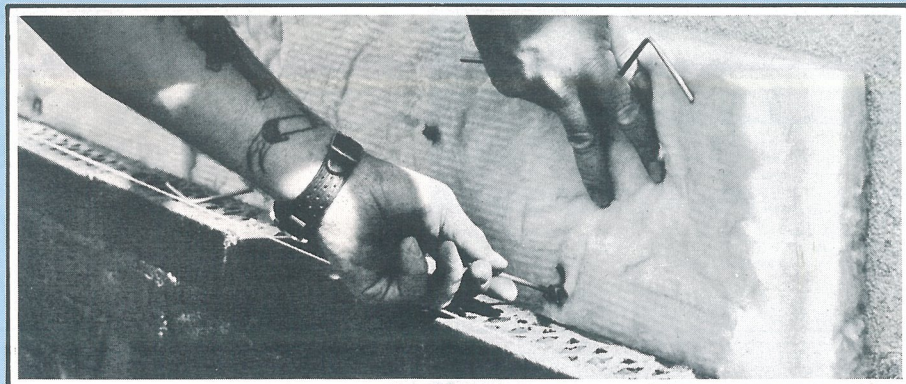
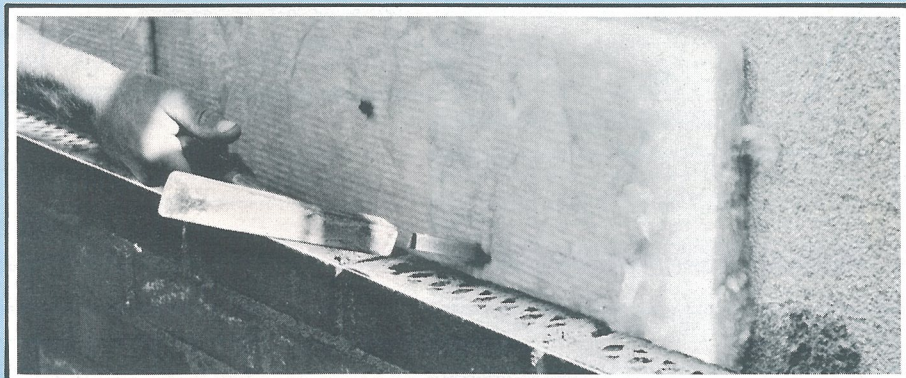
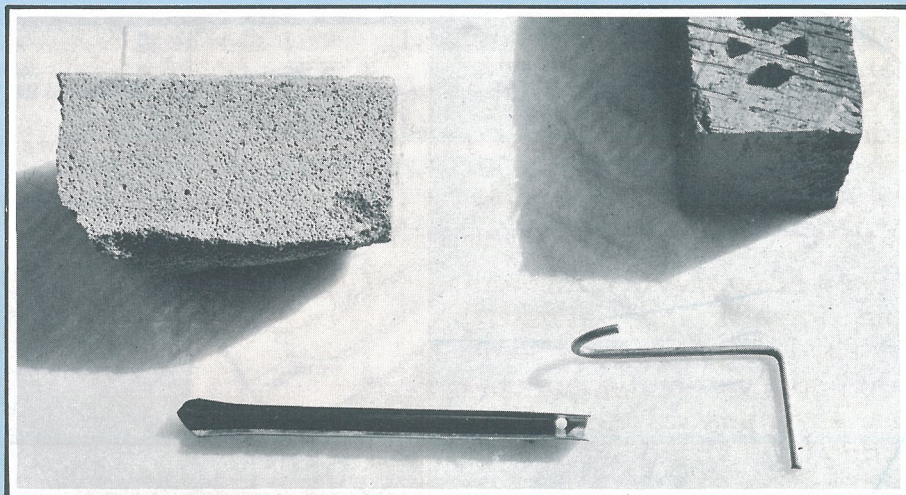
Skalmursförankring 2

I samband med renovering och tilläggsisolering av ett större bostadsområde i Märsta med lättbetonghus har en ny förankring för lättbetong utvecklats.

Systemet består av en rostfri syrafast ca 0,5 mm tjock "plåtspik" bockad i V-form vilken slås in i den befintliga lättbetongväggen. Vid inslagningen viker plåtspikens skänklar ut sig i lättbetongen och ger god förankring. Till spiken kopplas en konventionell kramla för förankring i tegelskalet.

Provbekastning har utförts under överinseende av byggnadsinspektionen i Sigtuna kommun. Härvid har utdragsprov utförts på förankringar inslagna 100 mm i lättbetong med densitet 500 kg/m³. Medelvärde av 17 provningar uppgår till 1,41 kN per styck. Vid användning i renoveringsprojekt har tillämpats en säkerhetsfaktor av ca 4.

Förankringen tillverkas av Gösta Tomtlund AB, Oden-sala.

Upplagsbalk

Typgodkännande har erhållits från Statens planverk (bevis nr 1019/79) för Murma upplagsbalk.

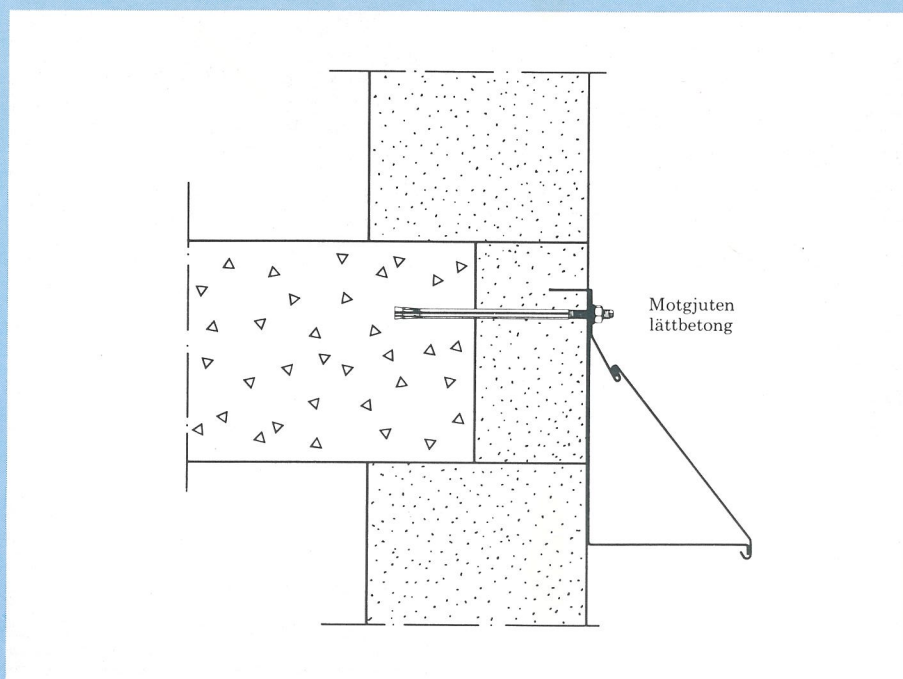
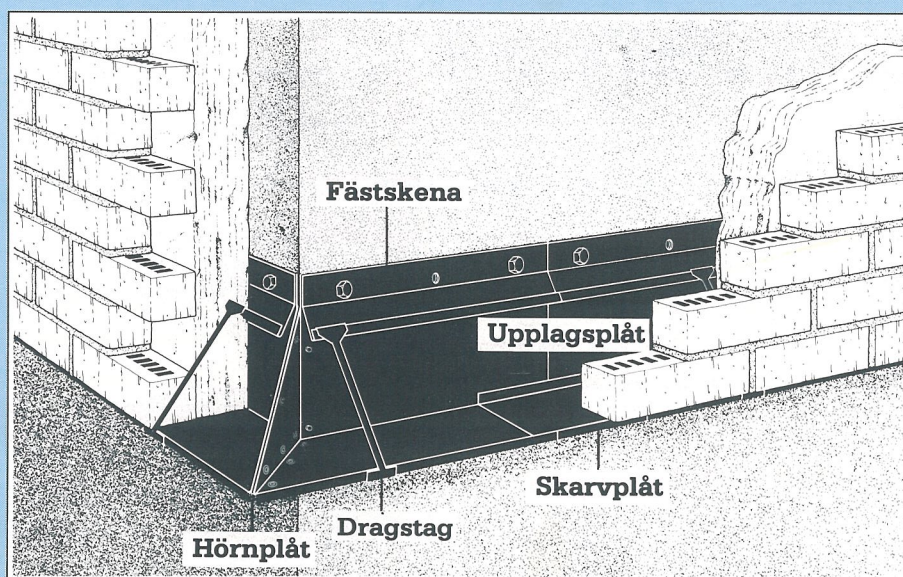
Detaljerna i systemet framgår av nedanstående figurer.

Balken är en plåtkonstruktion som försetts med effektivt rostskydd. Den fungerar samtidigt som vattenutledare och kan användas vid både renovering och nybyggnad.

Lasten förs över till bakomvarande vägg genom dragstag och fästskena.

Den högsta godkända lastkapaciteten uppgår till 13 kN/m.

Balken marknadsförs genom AB Tegelcentralen, Malmö, vilken även givit ut en broschyr om balken, "Teknisk information, Murma upplagsbalk".

Innehållsförteckning · TEGEL 1979

- 1.** 3 Linnés väg i Sollentuna är sig inte riktigt lik längre
Av redaktör Jan Juhlin, Tegelinustrins Centralkontor
- 8 Teleborg – tegelcentrum i Växjö
Av Jörgensens Arkitektkontor AB, Växjö (Centrumanläggningen) och Arkitekt SAR Gunnar Ronéus, Contekton Arkitektkontor AB (FRIBISKO)
- 14 Vindbelastade tegelfasader
Av civilingenjör Arne Cajdert, Svenska Riksbyggen, Malmö
- 17 Studieresa till USA och Kanada
- 18 Vattenreningsverk made in USA
- 20 "Det hårda landskapet" i London
- 22 Skåne vintern -79
- 24 Artiklar införda i TEGEL 1960–1978

- 2.** 4 TEMPEL DÄR TEGEL TILLÅTS TALA
Av Sven Söderholm, Stockholm
- 5 Sätters begravningskapell
- 6 Essinge kyrka
Av Carl Malmström
- 7 S:t Tomas kyrka, Vällingby
- 8 Härlanda församlingsskyrka, Göteborg
- 10 Söderledsskyrkan i Farsta församling
Av Bengt Lindroos
- 12 Markuskyrkan, Björkhagen
- 14 Husie församlingsshem, Malmö
Av Carl Nyrén
- 16 Örnässets kyrka, Luleå
Av Bertil Franklin
- 17 Tannefors kyrka, Linköping
Av Axel och John Kandell
- 18 Elinebergsskyrkan, Helsingborg
Av Johannes Olivegren
- 20 Helgeandskyrkan, Lund
Av Sten Samuelsson
- 22 Johannelundsskyrkan, Linköping
Av Jon Höjer
- 23 Norra Fäladens kyrka, Lund
Av Hakon Ahlberg
- 24 S:t Petri kyrka, Klippan
- 26 Kista kyrka, Stockholm
Av Zoltán Bedecs
- 28 S:t Mikaelss kyrka, Kulladal, Malmö
Av Bror Thornberg

- 3.** 3 Förvaltningsbyggnad för Televerket, Göteborg
Av arkitekt SAR Hasse Fridell, Göteborg
- 7 Pauli Backe, ett terrasshusområde i Göteborg
White arkitekter AB, Göteborg
- 11 Stenungsunds förvaltningsbyggnad
White arkitekter AB, Göteborg
- 14 Traktören, kommunal förvaltningsbyggnad i Västra Nordstaden, Göteborg
Av arkitekt SAR P A Ekholm, Göteborg
- 20 Angered Centrum
White arkitekter AB, Göteborg
- 23 Kärra Centrum
Av arkitekt SAR Morgan Bergwall, Göteborg
- 27 Handbok om spännarmerade tegelskift

4. TEGEL I NORRA SVERIGE

- 3 Hotell Winn, Östersund
Av byggnadsingenjör Rolf Englund, Jack Hanson Arkitektkontor, Falun
- 7 Kontorshus i centrala Falun
Av arkitekt SAR Per-Inge Mill, Jack Hanson Arkitektkontor, Falun
- 10 Stadshuset i Borlänge
Av arkitekt SAR Per-Inge Mill, Jack Hanson Arkitektkontor, Falun
- 14 Förvaltningsbyggnad för Riksförsäkringsverket, Sundsvall
Av arkitekt SAR Gisela Haupt-Ahnborg, Jan Thurfjell Arkitektkontor, Sundsvall
- 16 Punkthus, Frösön
Av arkitekt SAR Josef Knautz, HSB, Stockholm
- 20 Skogshögskolan, Umeå
Av arkitekt SAR Bertil Håkansson, A-Gruppen i Umeå
- 22 Kontorshus, Umeå
Av White arkitekter AB, Göteborg
- 24 Björkskatans vårdcentral, Luleå
Av arkitekt SAR Göte Lundström, NAB Konsult, Luleå
- 28 Kalix lasarett
Av arkitekt SAR Jan Höök, Luleå
- 30 Produktnyheter

Mit LINGL in's neue Kohlezeitalter

Med LINGL in i den nya kolåldern

Können Sie sich vorstellen, daß Sie die Annehmlichkeiten der modernen Öl- und Gasfeuerungstechnik und die damit erzielte Qualität Ihres Produktes wieder aufgeben sollen? Wir auch nicht.

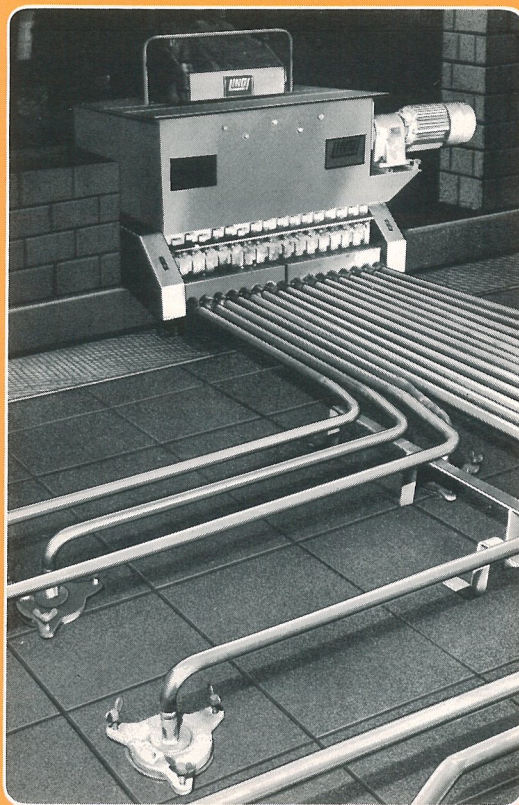
Weil aber für die Grobkeramik (und nicht nur für diese) ein neues Kohlezeitalter anbrechen muß, haben wir uns nun schon seit Jahren damit beschäftigt, ein Kohlefeuerungs-System zu entwickeln, welches den heutigen Anforderungen an die Betriebsweise automatischer Öfen für qualitativ hochwertige Produkte entspricht.

Dazu gehört, daß mit einer Anzahl von Brennern gearbeitet wird, die der z. B. gasgefeuerter Öfen entspricht, und die es auch ermöglicht, durch individuelle Brennereinstellung die Temperaturverteilung im Kanalquerschnitt zu beeinflussen. Dazu gehört weiterhin, daß die Brennstoffaufgabe kontinuierlich erfolgt, so daß durch geringe Aufgabe in der Zeiteinheit ein besseres Ausbrennen möglich ist, ohne Reduktionszone. Dazu gehört auch, daß der Brennraum voll ausgesetzt werden kann und daß keine Metallteile in den Ofen hineinragen und dort verkoken oder verzundern können.

Das neue LINGL Kohlefeuerungs-System ist kompakt und zuverlässig und ermöglicht den Anschluß beliebig vieler Brenner an jede Regelzone, wobei jeder Brenner für sich voll in der Leistung einstellbar ist.

Das neue LINGL Kohlefeuerungs-System ist mit Erfolg in Betrieb, und sollten Sie sich mit der Umstellung Ihres Ofens auf Kohle befassen, würden wir uns gerne mit Ihnen über unsere neuesten Erfahrungen auf diesem Gebiet unterhalten.

Fragen Sie LINGL – wir beraten Sie gerne.

Kan Ni tänka Er att behöva ge upp komforten med modern olje- och gaseldning och alla de fördelar i ökad bekvämlighet som det för med sig?

Nej, det kan inte vi heller.

Nu har emellertid en ny kolålder börjat för tegelindustrin (och inte bara för denna industri). Vi har nämligen utvecklat ett koleldnings-system, som uppfyller dagens krav på automatisk eldningsteknik för högkvalitativa produkter.

Systemet innebär att brännarna är individuellt justerbara för kontroll av temperaturen i tunnelns tvärsektion och att små kvantiteter kol matas fram på ett tillförlitligt sätt. Bränslet tillföres kontinuerligt och på så sätt reduceras bränslekvantiteten per tidsenhet varigenom reduktionszoner undviks. Sättningstätheten i kammaren blir normal och inga metalldelar, som kan brinna upp eller förkolna, skjuter fram i ugnen.

Lingls nya koleldningssystem är kompakt, tillförlitligt och möjliggör sammankoppling av önskat antal brännare till varje bränningszon.

Lingls nya koleldningssystem är i drift med lyckat resultat och om Ni överväger koleldning för Er ugn skulle det vara oss ett nöje att få delge Er våra erfarenheter.

Var förständig – Linglisera!

Hans Lingl Anlagenbau und
Verfahrenstechnik GmbH & Co. KG
Telefon (07 31) 7051-1 Telex 712623
Postfach 1629 D-7910 Neu-Ulm, West Germany

Kanik Rustica!

Rustica är det samlade namnet på den rustikt exklusiva ytbehandling du ser här på bild.

Den tillverkas i Kaniks läderfärg, både i standardformat och som hålkälstegel.

Vill du veta mer så ring Tegelcentralen.

Tegelcentralen.

Malmö 040-734 20, Göteborg 031-27 21 40, Jönköping 036-16 50 75, Stockholm 08-35 48 38.